ISSN 3083-6654 (Print) ISSN 3083-6662 (Online)

UDC 087.5:82-343:27-317.3:7.071.1
doi: https://doi.org/10.15330/clid.3.2.75-85

ХУДОЖНИК ЯК КАЗКАР: ПОЕТИКА “ВЕЛИКОЇ КАЗКИ ПРО МАЛЕНЬКОГО ХЛОПЧИКА” ПЕТРА АНТИПА

THE ARTIST AS A STORYTELLER: THE POETICS OF PETRO ANTYP’S *THE GREAT FAIRY TALE ABOUT A LITTLE BOY*

Наталія Мочернюк
Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, Україна
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2737-8690

Abstract. This article analyzes Petro Antyp’s work *The Great Fairy Tale About a Little Boy* (2021). The author is a renowned Ukrainian painter, sculptor, and architect. The artist was a promoter of Ukrainian culture in Donetsk and was known for his active civic engagement; therefore, with the outbreak of the Russian-Ukrainian war, he was forced to leave eastern Ukraine. *The Great Fairy Tale About a Little Boy* is the only literary work by Petro Antyp that he wrote for his grandchildren. Through the fairy-tale genre – which is primarily associated with a children’s audience – the author largely conveys his own worldview, while also engaging in a dialogue with adults. This is an example of what is known as “literature by visual artists,” and the work’s poetics incorporates many aspects shaped by the author’s artistic mindset, as he has primarily expressed himself in various fields of the visual arts. The author’s intermedia strategy is revealed in the harmony between the text and his own illustrations, his attention to visual imagery, and the prominent role of color. The work is rich in color epithets, metaphors, and synesthesia. Petro Antyp’s *The Great Fairy Tale About a Little Boy* fulfills a wide range of functions (cognitive, illustrative-aesthetic, educational, and communicative). Prominent among the work’s philosophical dimensions is its affinity for Eastern philosophy (Buddhism and Taoism). Self-discovery, the search for one’s own path, living in harmony with nature and the universe, and liberation through good deeds and actions – these are the central philosophical ideas of this fable. The connection to the visual arts is also evident in the exploration of natural science themes. It has been noted that this allegorical fairy tale evokes associations with wartime events and is projected onto socio-historical reality. It is a multifaceted fairy-tale text that combines environmental themes with an exploration of issues of identity (the search for self, the formation of personality, etc.).

Keywords: children’s literature, allegorical fairy tale, philosophy, intermediality, literature by visual artists, Petro Antyp.

© Mocherniuk N., Vasyl Stefanyk Carpathian National University, 2026.
CC BY Attribution 4.0 International

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Літературна творчість художників часто не знаходить належного аналізу в літературознавстві. Письмо мистців пензля і різця вважається вторинним, принагідним у творчих біографіях авторів, тож дослідники обходять увагою їхні літературні твори. Така недооцінка літературного доробку художників унеможливлює адекватну інтерпретацію творчих програм авторів та збіднює українську культуру, для якої, як акцентував свого часу Юрій Шерех, характерні прояви універсалізму, однак помітний "просвітянський нахил їх не помічати" (Шерех, 1998, с. 78). Як в минулому, так і в сучасності є чимало таких біпрофесіоналів, дослідження творчості яких наділене значним міждисциплінарним потенціалом (див. Мочернюк, 2018). Міжмистецькі практики привертають увагу дослідників залежно від масштабу творчої особистості, тож творчість Тараса Шевченка, Богдана Лепкого представлена у відносно нових монографіях (Генералюк, 2008; Гавдида, 2012), література менш знаних художників часто не осмислена.

Література для дітей, яку творять художники, теж обійдена увагою літературознавців, хоча творів такого авторства є чимало. У цьому сегменті літературного письма особливо помітні паралельні інтеракційні процеси, коли письменники самі ілюструють свої книжки, стаючи художниками, а водночас ілюстратори дитячих книжок починають писати і тексти для дітей. Серед таких біпрофесіоналів є відомі імена (Ернст Теодор Амадей Гофман, Беатрікс Поттер, Туве Янссон, Свен Нордквіст) та менш знані (Штефані Далє, Аксель Шеффлер, Мартін Содомка, Джудіт Керр та ін.). Маємо такі непоодинокі приклади й серед українських авторів (Катерина Штанко, Дмитро Кузьменко, Христина Лукащук, Ярослава Терлецька (Блек) та ін.).

МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Приклад звернення до дитячої літератури Петра Антипа особливий, позаяк створення "Великої казки про маленького Хлопчика" (2021) для художника – це перший літературний досвід. Прикметно, що через жанр казки, який асоціюють передусім з дитячою аудиторією, автор великою мірою експонує власну світоглядну концепцію, вибудовуючи діалог і з дорослими. Отож метою статті є з'ясування ідейних засад художника-літератора та інтенційних меседжів дітям, вивчення жанрової специфіки твору та його поетикальних особливостей, зокрема інспірованих творчою діяльністю мистця у сферах образотворчого мистецтва. Відповідно інтермедіальна методологія стала провідною дослідницькою стратегією в методологічному комплексі, що містить біографічний, історико-культурний, структурно-семіотичний методи. Інтермедіальність вимагає поєднання літературознавства, яке актуалізує зокрема аспекти вивчення дитячої літератури, і мистецтвознавчих досліджень,

передусім творчості Петра Антипа, таким чином, наш розгляд реалізується в інтердисциплінарній площині.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Петро Антип (нар.1959 року в Горлівці Донецької області) – відомий український художник, який талановито розкрив себе в скульптурі, малярстві та графіці. Він також реалізував чимало архітектурних проєктів. Художник був популяризатором української культури в Донецьку, вирізнявся активною громадянською позицією. В 2014 році він був змушений виїхати з міста. Петро Антип – автор численних публікацій у ЗМІ різних років, у яких він обстоював українську культуру, яку він асоціював великою мірою з літературою (“Держава – це така людина, яка тримає шаблю і книжку, і книга – це культура. А культура – дуже велика зброя”, – метафорично стверджує він) (Музей сучасного українського мистецтва, б.д.). Письменницький статус П. Антипа уможливлює саме “Велика казка про маленького Хлопчика”.

Автор реконструює появу цього твору від задуму до фінального постання у передмові та в інтерв’ю. Спонукою звернення до літератури було бажання дати імпульс до роздумів та певні настанови онукам: “Я вирішив казку для онуків написати. У казці дати їм кілька цінних уроків, порад. Бо так сталося, що я ними довго не займався. І ось так компенсую. Вона присвячується моїм онукам і онукам моїх друзів, і взагалі всім онукам, яких я навіть не знаю” (Григоров, 2022). Отже, первісно, в авторському задумі, книжка адресована саме дітям. У передмові до казки П. Антип поділився сумнівами, які постійно супроводжували його в процесі створення тексту, що тривав чотири роки (три роки над казкою і майже рік – над редагуванням). “Я часто їздив у відрядження поїздами “Інтерсіті” – зручно, пиши із задоволенням, можна контролювати час, малювати і шукати образ та характер хлопчика. Інколи в поїздках пропонував почитати казку незнайомим людям: не прислухався, що вони говорили, а дивився на їхні емоції. І відчував, що прочитане їм подобається. Упевненість росла”, – пише автор (Антип, 2021, с. 9). Ці зізнання П. Антипа увиразнюють певні умови тривалого творчого процесу та його горизонт очікувань щодо читацьких рецепцій: хоч автор вважає твір казкою-притчею (підзаголовок книжки – “Казка-притча про пригоди Хлопчика, або Як знайти свій шлях”), що передбачає розмисли і рефлексії, все ж він зацікавлений в емоційному сприйнятті. Можна припустити, що така настанова інспірована досвідом образотворчого мистецтва, передусім малярства, яке провокує передусім емоційні реакції.

Варто звернути увагу на оформлення книжки. Обкладинка “Великої казки про маленького Хлопчика” не асоціюється з оформленням видань для дітей. Її брунатний колір, специфічний матеріал, виконані способом тиснення написи на титулі та емблематична графічна ілюстрація радше б пасували дорослій книжці.

Формат й оформлення нагадують записник, діловий щоденник, блокнот. П. Антип зробив сам численні некольорові графічні ілюстрації, манера яких теж суперечить сталим уявленням про дизайн дитячих книжок. Таким чином, автор привертає увагу і дорослих як потенційних читачів. Невипадково у передмові він зазначив, що книжку "можна читати як дітям, так і дорослим, а краще разом – по одному-два розділи на день" (Антип, 2021, с. 9). Справді, згідно з класифікацією літературних казок за адресатом Нонни Копистянської, яка вирізняє казки для дітей, для дітей і дорослих, лише для дорослих, видання має подвійного адресата і може сприйматися на фабульному та філософському рівнях (Копистянська, 2005, с. 88). Дослідниця писала: "Дітей зацікавлює обов'язкова для казки динаміка, напружена зовнішня дія і психологічно-моральна мотивація її. Суспільно-політичні та філософські узагальнення розраховані на сприйняття дорослої людини, причому мислячої, начитаної, здатної схоплювати глибокий філософський зміст в алегоріях, умовних і фантастичних образах і символах. Те, що в казці дуже часто виступають діти, зовсім не означає, що вона адресована дітям. Діти є 'жанровими' персонажами казки як носії безпосереднього чистого погляду на життя, ще не затьмареного і не спотвореного умовностями, правилами і звичаями світу дорослих" (Копистянська, 2005, с. 94). Ці тези проєктуються на твір П. Антипа, однак можливі окремі коригування, спричинені часом російсько-української війни, у якому випало жити автору та його читачам. "Ця казка – здавалося, втіха і настанова для дітей. Але це ще й мудра покірність своїй історії, якою вона є. І його меланхолійний погляд назад, наче на залишену домівку – здалека, з вечірнього козацького степу", – пояснвавє Дмитро Корсунь, нагадуючи і про недавні перипетії долі автора, і про українську історію загалом (Корсунь, 2021). Прикметно, що діти можуть відчитувати суспільно-політичні узагальнення, проводити паралелі з дійсністю, у якій вони перебувають (у передмові згадано семирічного онука автора "Великої казки про маленького Хлопчика", який дискутує з дідом, отож принаймні зі шкільного віку ця аудиторія може осмислювати текст у зіставленні з сучасними українськими реаліями).

Головний персонаж – Хлопчик – йде до Сонця, щоб вирішити, що краще – бути Ліліпутом чи Велетнем. Сонце постійно втікає, а малий персонаж на своєму шляху знайомиться з Жолудем, Жабою, Променем, Кульбабкою, Жовтим Їжачком, Росомахою та іншими героями. Спілкуючись, він слухає їхні міркування, сперечається і здобуває мудрість. Йому випадає стати очевидцем війни, бути залученим у боротьбу за Сонце, поєдинок темних і світлих сил. У такому ракурсі накладаються війна у казці і війна, про яку знають, на жаль, не з книжок українські діти. "Казкова війна" теж визвольна. Автор артикулює правила війни, акцентуючи не раз на порядку, єдності й злагодженості, необхідних задля перемоги: "Паніки не було. Всі живі, які могли битися, збиралися в загони – десятки, сотні, тисячі. Обирали відважних командирів, готових боротися не тільки за життя на галявині, а й за всю чудову землю. В

їхньому таборі панував спокій, усі робили свої справи: трави з квітами лікували пораненого, бабки з коніками розносили накази очільників. Бобри з мурашками будували фортеці" (Антип, 2021, с. 145). Художній світ П. Антипа створений на естетико-філософському фундаменті, який сформований життєвим досвідом, літературою та мистецькими практиками. Наприклад, автор пояснював свій скульптурний твір "Давид і Голіаф", заглиблюючись в титаномахію в античній міфології: "Залишаючи береги Дніпра-Борисфена, Геракл подарував своєму, народженому від Диво-жінки, молодшому сину Скіфу лук і щит, так би мовити, сучасну європейську ППО та реактивну артилерійську систему HIMARS. Не треба нікому доводити, що сучасні українці мають генетичний код скіфів. На початку XXI століття на симпозіумі зі скульптури в українському Донецьку я зробив твір, котрий журналісти назвали "Давид і Голіаф". Тоді я їм сказав, що зобразив не біблійного Давида, а українського героя, котрий знищує російську імперію" (Антип, 2022). Він захоплюється силою духу українців, вказуючи лише на національний розбрат, який шкодить і яким користалися завжди вороги. Такі ідеї зчитуються і притчевій формі "Великої казки про маленького Хлопчика". Філософські узагальнення та проєкція суспільно-історичного плану забезпечують книжці вагому пізнавальну силу.

Філософський план "Великої казки про маленького Хлопчика" яскраво виражений. Вже образ емблеми із зображенням силуету юнака з оселедцем на тлі сонця у шестикутнику і квадраті алюзивно нагадує статуї Будди. Найбільш відчутним у творі є відголос східної філософії (буддизму, даосизму). Невипадково автор в інтерв'ю на питання про орієнтації на письменників у творі згадує передусім Германа Гессе (Григоров, 2022). Пізнання себе, пошуки власного шляху, життя в гармонії з природою і Всесвітом, звільнення через добрі вчинки і справи – магістральні філософські ідеї казки-притчі.

Прикметно, що вже мистецтвознавці проводять паралелі з повістю-казкою А. де Сент-Екзюпері "Маленький принц": Богдан Мисюга назвав "Велику казку про маленького Хлопчика" "такою собі українською версією "Маленького принца"), де простою мовою розповів дітям про власний стоїцизм" (Мисюга, 2021). Справді, можна помітити чимало схожого між цими казками. Пояснюючи підтекст твору французького автора біографічним чи історичним контекстом тієї доби (А. де Сент-Екзюпері писав "Маленького принца" під час Другої світової війни у Нью-Йорку, далеко від рідної окупованої Франції), дослідники акцентують на протиставленні її навколишній дійсності, своєму часові, однак вказують і на її позачасове, вічне значення (Фока 2020, с. 198). Хронотоп подорожі, відкритий фінал, думки про відповідальність, дружбу, "бачення серцем" та багато інших ідей споріднюють ці два твори, зближуючи морально-філософські роздуми французького й українського письменників. Крім того, Антуан де Сент-Екзюпері теж здав рукопис зі своїми ілюстраціями до видавництва. Отже, універсальність таланту актуальна і щодо французького

автора, який був не лише письменником і художником, а й професійним льотчиком, журналістом, винахідником.

Філософський потенціал твору сигналізує вже передмова, яка відсилає до знаменитих імен: “Також не варто забувати Епіктета, Сенеку, Марка Аврелія, Йоганна Гердера” (Антип, 2021, с. 9). Автор усвідомлює, що текст не варто переобтяжувати складними теоріями та абстракціями, а ідеї повинні розкриваються через конкретні образи, які взаємодіють у ході розвитку дії, – Хлопчика, Жолудя, Дуба, Жаби, Жовтого Їжачка та інших персонажів. Водночас у творі артикульовано чимало максим, які найчастіше виділені акуратним письмовим почерком на початку розділів: наприклад, “жити – й означає мислити, творити, спостерігати, бути наполегливим, робити й знову мислити” (Антип, 2021, с. 31), “хай собі кожен переймається тією справою, яку знає” (Антип, 2021, с. 52), “завжди треба вчитися керувати своїми пристрастями” (Антип, 2021, с. 164), “що дужче бажаєш щось пізнати, чомусь навчитися, то більше виникає питань, а так до безкінечності” (Антип, 2021, с. 195) та багато інших. Такі акценти є важливими на Хлопчиковому шляху осягнення себе і світу. З філософії постає виховна функція твору, водночас декодування багатьох висловів морального змісту адресовані саме дорослим. Такий самий висновок зробила Марія Фока щодо “Маленького принца” А. де Сент-Екзюпері.

Варто наголосити на окремих поетикальних рисах, пов’язаних з особливостями художнього мислення автора, які сформувалися в малярських практиках. Так, П. Антип чутливий до колористики, активно послуговується колірними епітетами, тому він неодноразово насичує описи барвами: “А Сонце бавилось з білою хмаркою. Повітря випрозорювалось і зором можна було сягати аж до крайнеба через барвистий луг, макове червоне поле, розлогу вербу під лісом, біля якої пасли коні синьої та жовтої барви, із зеленим лошам. Аж раптом погляд зачепився за дрібні камінці – білі, чорні, червоні. Їх було чимало” (Антип, 2021, с. 36). Невипадково у казковому наративі Ліліпути перетворюються на Велетнів на тлі жовто-блакитної трави: “Ще за мить каміння заворушилося, потихеньку підвелося із соковитої жовто-блакитної трави й …упевнено та повільно пішло йому назустріч, на очах перетворюючись з Ліліпутів на Велетнів” (Антип, 2021, с. 38). Автор практикує і нестандартні кольори (“Помаранчеві й фламінгові барви лилися з неба в червоний захід Сонця, оживлюючи гарячу ватру” (Антип, 2021, с. 38)), враховує освітлення (“Краєвид мінився кольорами залежно від того, як на нього падало світло. Що більше світла, то яскравіший колір. І, здавалося, більше в ньому життя. То яскраво-теплі тони, то холодні – все рухалося, все ставало до ладу” (Антип, 2021, с. 37)), метафоризує колір (“Усе довкола затягнулося, як на полотні, фарбою кольору страху (Антип, 2021, с. 72); “Сіра хмарна фарба розпливлася галявиною” (Антип, 2021, с. 68), уводить колір у порівняння (“Метеликів зібралося так багато, що здавалося, ніби вони падають з неба, наче яскраві

фарби” (Антип, 2021, с. 99) тощо. Невипадково Галина Яструбецька говорить про гіперболізацію барви у казці (“Стихія українського світу і Природи проникла в художнє єство митця. Насамперед через гіперболізацію барви – ці кольорові безодні та осяяння, через відчуття простору як Світла” (Яструбецька, 2021). П. Антип вдається до синестезій: “Аромати, як і фарби, струмують кожен своїм кольором і тоном, у кожного кольору – власна квітка” (Антип, 2021, с. 44); “Сіро-жовто-зелена тінь упала на Жолудя... Жолудь голосно заговорив золотаво-жовтими переливами: Я буду Великим Дубом!” (Антип, 2021, с. 68), “Як тільки світло на щось падало, то вмить усе починало оживати, навіть фарби горіли яскравіше, прагнучи перекричати одна одну” (Антип, 2021, с. 187)). Автор мислить як художник, і це оприявнюється на інших прикладах, наприклад, на метаморфозах літературної “хмариністики” (словотвір А. Содомори): “Вітер підігнав ще отару хмар і змішував їхню молочну білість із відтінками та чистими кольорами Землі і Сонця. Сонячні промені ліпили з блакитно-рожевих клубів свої скульптури. Можна годинами спостерігати за тим, як творять власне мистецтво небесні стихії, як із часом коник перетворився на квіточку, а та – на човен. Іноді з’являлося бажання взяти хмарову скульптуру в руки та погратися…” (Антип, 2021, с. 44). Варто зазначити, що візуальний первень у поетиці П. Антипа є одним з провідних. Прикметно, що мистецтвознавець Олег Сидор-Гібелинда, аналізуючи багатогранну творчість художника в образотворчому мистецтві, розвиває думку про універсальність мистця та тугу за синкретизмом: “Сьогоднішній автор – за всього свого бажання, якби таке раптом з’явилося, – не здатен воскресити колишній синкретизм, та й не має в тому конче потреби. Але ностальгія за втраченою цілісністю спокушає його авторське сумління…” (Сидор-Гібелинда, 2021). Ця стаття з’явилася вочевидь ще до виходу “Великої казки про маленького Хлопчика”, тож можна констатувати слушність міркувань дослідника, до аргументів якого додається і літературний чинник.

Окрім соціального підтексту, авторська казка актуалізує природознавчу тему. Це екологічно орієнтований текст, який привертає увагу до ідеї гармонійного співіснування людини й природи. Природа, яка є тлом дороги пізнання Хлопчика, прописана з урахуванням різних аспектів сенсорного сприйняття: візуального, аудіального, ольфакторного, кінестатичного, часом густаторного. “Луг – це один великий живий організм. Він дихав, гомонів, іноді співав, до полудня, вдивлявся квітковими очима у хмари, що мандрують із Сонцем небесними маршрутами. Переливався тисячами колірних відтінків і тонів, поєднаних між собою в єдину родину лугового різнотрав’я. Простір та чистота, а які пахощі – тільки дихай! Малинові, рожеві, оранжеві квіти пірнають у м’яку блакитно-зелену траву. Метелика та бабки мережать над травами свій танок. Коники, напрацювавшись на смарагдовій нивці, чекають вечірню мелодію від цвіркунів. Луг ніколи не спить – там завжди нуртує життя” (Антип, 2021, с. 40), – описує природне середовище письменник. Як

бачимо, фрагмент демонструє яскраво виражену ілюстративно-естетичну функцію твору. Луг є своєрідною проєкцією світу, а природа – немов дійовою особою, адже флора і фауна часто персоніфіковані (наприклад, трави емоційніші за комах). Своєрідну драматургію репрезентують Сонце, Місяць, небо, зірки і хмари. Розуміння світобудови, яке він виявляє у казці, певною мірою пояснюється його мистецьким фахом. П. Антип, який реалізував себе в різних сферах образотворчого мистецтва, вважає скульптуру мистецтвом номер один. Скульптори осягають довкілля в безпосередньому дотику з матеріалами, які доводиться використовувати (камінь, глина, метал, дерево тощо), тож природа відкривається їм часом у всій потаємній красі, яка недоступна для осягнення не-митцям. Їхня спостережливість уможливлює чуття космічних ритмів, зчитування природних фактур, розуміння метаморфоз у біологічних циклах. Тож візія П. Антипа, закладена у "Великій казці про маленького Хлопчика", інспірована саме з таких мистецьких джерел. Не бракує тут і максим, які актуалізують роль гармонії людини і природи: "Пізнавати істину треба в контексті з природою. Природа досконала, жива в єдності й гармонії" (Антип, 2021, с. 34); "Вивчаючи закони природи, людина здатна творити свій світ" (Антип, 2021, с. 48); "Природа знає, що людина, як і земля, – частина цілого. Серед усіх живих на землі людина найбільше пристосована до законів Всесвіту. Вона – господар усього й водночас належить усім у природі" (Антип, 2021, с. 112); "Де панує злагода з природою, там завжди перемога, хоч би якою справою людина переймалася" (Антип, 2021, с. 117); "Якщо житимеш у гармонії з природою, ти ніколи не будеш самотній. Треба тільки бути уважним. Вміти бачити, слухати, відчувати та розуміти закони, за якими живуть усі мешканці цієї чудової планети" (Антип, 2021, с. 169) та багато інших. Таким чином, натурфілософія письменника стала підґрунтям художньої стратегії, казка – висловом світоглядних позицій і творчих принципів, а "отримані від Природи і збережені на плівці пам'яти імпульси заговорили мовою барв і ліній" (Яструбецька, 2021).

Підсумовуючи, можна констатувати, що "Велика казки про маленького Хлопчика" Петра Антипа демонструє співзвучність жанру духовним запитам епохи через систему засобів казкової поетики, які виокремила для екологічних казок Віталіна Кизилова: "персоніфікація природи, перипетійно-пригодницький сюжет, діалогічність творів, інформативність, конкретно-чуттєва образність, динамічний казковий персонаж" (Кизилова 2024, с. 58). Слушним щодо цього твору є висновок дослідниці про багатоплановість новітніх казкових текстів: "апеляція до питань, що лежать поза межами екологічної проблематики (пошуку себе, становлення особистості, дорослішання тощо), утім знаходять відгук у юних читачів" (Кизилова 2024, с. 58). Казка П. Антипа уможливила постановку багатьох проблем, актуальних не лише для нашого часу.

ВИСНОВКИ

Отже, “Велика казки про маленького Хлопчика” Петра Антипа реалізує широкий спектр функцій (пізнавальна, ілюстративно-естетична, виховна, комунікативна). Виразними є філософські імпульси твору. Засади поетики “Великої казки про маленького Хлопчика” пояснюються значною мірою особливостями художнього мислення автора, які сформувалися в малярських практиках. Інтермедіальна стратегія письменника розкривається в узгодженні тексту з його власними ілюстраціями, увазі до візуальних образів, звеличенні ролі колористики. Зв’язок зі сферою образотворчого мистецтва простежується і в розкритті природознавчої теми.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Антип, П. (2021). *Велика казка про маленького Хлопчика*. Наш Формат.

Антип, П. (2022, 8 листопада). У давньогрецького бога Зевса і смертної жінки Алкмени, доньки мікенського царя, народився Геракл. https://surl.li/wyzwks

Гавдида Н. (2012). *Літературно-малярський дискурс творчості Богдана Лепкого*. Смолоскип.

Генералюк Л. (2008). *Універсалізм Шевченка: взаємодія літератури і мистецтва*. Наук. думка.

Григоров, М. (2022). Петро Антип: “До сорока років я соромився сказати, що я художник”. *Craft*. https://craftmagazine.net/petro-antyp/

Кизилова, В. (2024). Екологічна казка в системі української літератури для дітей і юнацтва: типологія, функції. *Причорноморські філологічні студії*, 5, 51-59. https://doi.org/10.32782/bsps-2024.5.7

Копистянська, Н. (2005). *Відмінність у хронотопі фольклорної і літературної казки. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства*. ПАІС.

Корсунь, Д. (2021). Петро Антип. Інтуїції історичного степу. *Незалежний культурологічний часопис <Ї>*. https://www.ji-magazine.lviv.ua/2021/antyp-intuicii-istorychnoho-stepu.htm

Мисюга, Б. (2021). “Абсолют рівноваги” Петра Антипа. *Збруч*. 3 вересня 2021 року. https://zbruc.eu/node/107341

Мочернюк, Н. (2018). *Поза контекстом: Інтермедіальні стратегії літературної творчості українських письменників-художників міжвоєння*. Львівська політехніка.

Музей сучасного українського мистецтва Корсаків. (б. д.). *Петро Антип: Митці правлять світом. Розмова в Музеї Корсаків*. https://msumk.com/petro-antyp-myttsi-pravlyat-svitom-rozmova-v-muzeyi-korsakiv/

Сидор-Гібелинда, О. (2021). Петро Антип – спокуса курганного дня. *Антиквар*. 24 березня 2021 року. https://antikvar.ua/spokusa-kurgannogo-dnya/

Фока, М. В. (2020). Філософський підтекст повісті-казки А. де Сент-Екзюпері “Маленький принц”. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*: серія “Філологія”. 9 (77), 196–199. https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-9(77)-196-199

Шерех, Ю. (1998). Микола Ге і Тарас Шевченко: мистець у відмінному контексті. У *Пороги і запоріжжя: Література. Мистецтво. Ідеології*: у 3 т. Т. 2. (сс. 51–78). Фоліо.

Яструбецька, Г. (2021, 1 листопада). Я давно не читала казок. https://surl.li/zlhmuh

REFERENCES

Antyp, P. (2021). *Velyka kazka pro malenkoho Khlopchyka* [The Great Fairy Tale about a Little Boy]. Nash Format [in Ukrainian].

Antyp, P. (2022, November 8). U davnohretskoho boha Zevsa i smertnoi zhinky Alkmeny, donky mikenskoho tsaria, narodyvsia Herakl [Heracles was born to the ancient Greek god Zeus and the mortal woman Alcmene, daughter of the Mycenaean king]. https://surl.li/wyzwks [in Ukrainian].

Havdyda N. (2012). *Literaturno-maliarskyi dyskurs tvorchosti Bohdana Lepkoho* [The literary and painterly discourse of Bohdan Lepkyi's creative work]. Smoloskyp [in Ukrainian].

Heneraliuk L. (2008). *Universalizm Shevchenka: vzaiemodiia literatury i mystetstva* [Shevchenko's universalism: The interaction of literature and art]. Nauk. Dumka [in Ukrainian].

Hryhorov, M. (2022). Petro Antyp: "Do soroka rokiv ya soromyvsia skazaty, shcho ya khudozhnyk" [Petro Antyp: "Until the age of forty, I was ashamed to say that I was an artist"]. *Craft.* https://craftmagazine.net/petro-antyp/ [in Ukrainian].

Kyzylova, V. (2024). Ekolohichna kazka v systemi ukrainskoi literatury dlia ditei i yunatstva: typolohiia, funktsii [The ecological fairy tale in the system of Ukrainian literature for children and young adults: Typology and functions]. *Prychornomorski filolohichni studii*, 5, 51-59. https://doi.org/10.32782/bsps-2024.5.7 [in Ukrainian].

Kopystianska, N. (2005). Vidminnist u khronotopi folklornoi i literaturnoi kazky [Differences in the chronotope of folk and literary fairy tales]. In *Zhanr, zhanrova systema u prostori literaturoznavstva* [Genre and genre system in the field of literary studies]. PAIS [in Ukrainian].

Korsun, D. (2021). Petro Antyp. Intuitsii istorychnoho stepu [Petro Antyp: Intuitions of the historical steppe]. *Nezalezhnyi kulturolohichnyi chasopys <Yi>*. https://www.ji-magazine.lviv.ua/2021/antyp-intuicii-istorychnoho-stepu.htm [in Ukrainian].

Museum of Contemporary Ukrainian Art of Korsaks. (n.d.). *Petro Antyp: Artists rule the world | A conversation at Korsaks' Museum of Contemporary Ukrainian Art*. https://msumk.com/petro-antyp-myttsi-pravlyat-svitom-rozmova-v-muzeyi-korsakiv/ [in Ukrainian].

Mysiuha, B. (2021). "Absoliut rivnovahy" Petra Antypa [Petro Antyp's "Absolute of equilibrium"]. *Zbruch*. 3 veresnia 2021 roku. https://zbruc.eu/node/107341 [in Ukrainian].

Mocherniuk, N. (2018). *Poza kontekstom: Intermedialni stratehii literaturnoi tvorchosti ukrainskykh pysmennykiv-khudozhnykiv mizhvoiennia* [Beyond the context: Intermedial strategies in the literary works of Ukrainian writer-artists of the interwar period]. Lvivska Politekhnika [in Ukrainian].

Sydor-Hibelynda, O. (2021). Petro Antyp – spokusa kurhannoho dnia [Petro Antyp: The temptation of the burial mound day]. *Antykvar*. 24 bereznia 2021 roku. https://antikvar.ua/spokusa-kurgannogo-dnya/ [in Ukrainian].

Foka, M. V. (2020). The philosophical subtext of the fairy story "The Little Prince" by A. de Saint-Exupéry. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University: Philology Series, 9*(77), 196–199. https://doi.org/10.25264/2519-2558-2020-9(77)-196-199 [in Ukrainian].

Sherekh, Yu. (1998). Mykola He i Taras Shevchenko: mystets u vidminnomu konteksti [Mykola Ge and Taras Shevchenko: An artist in a different context]. *Porohy i zaporizhzhia: Literatura. Mystetstvo. Ideolohii*: u 3 t. T. 2. (pp. 51–78). Folio [in Ukrainian].

Yastrubetska, H. (2021, November 1). Ya davno ne chytala kazok [I haven't read fairy tales for a long time]. https://surl.li/zlhmuh [in Ukrainian].

Nataliia Mocherniuk, Doctor of Sciences in Philology, Senior Researcher at the Department of Ukrainian Literature Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2737-8690
E-mail: mocher.n@gmail.com

Мочернюк, Н. (2026). Художник як казкар: поетика "Великої казки про маленького хлопчика" Петра Антипа. *Дитяча література: інтердисциплінарний дискурс,* 3 (2), 75 – 85.

У статті проаналізовано твір Петра Антипа "Велика казка про маленького Хлопчика" (2021). Її автор – відомий український маляр, скульптор, архітектор. Художник був популяризатором української культури в Донецьку, вирізнявся активною громадянською позицією, тому з початком російсько-української війни був змушений виїхати зі Сходу України. "Велика казка про маленького Хлопчика" – єдиний літературний твір Петра Антипа, який він написав для онуків. Через жанр казки, який асоціюють передусім з дитячою аудиторією, автор великою мірою експонує власну світоглядну концепцію, вибудовуючи діалог і з дорослими. Це приклад так званої літератури художників, і поетика твору увібрала багато аспектів, які сформовані на засадах художнього мислення автора, який розкрив себе передусім у різних сферах образотворчого мистецтва. Інтермедіальна стратегія письменника розкривається в узгодженні тексту з його власними ілюстраціями, увазі до візуальних образів, звеличенні ролі колористики. Твір є багатим на колірні епітети, метафорику, синестезії. "Велика казки про маленького Хлопчика" Петра Антипа реалізує широкий спектр функцій (пізнавальна, ілюстративно-естетична, виховна, комунікативна). Виразні філософські імпульси твору, передусім тяжіння до східної філософії (буддизму, даосизму). Пізнання себе, пошуки власного шляху, життя в гармонії з природою і Всесвітом, звільнення через добрі вчинки і справи – магістральні філософські ідеї казки-притчі. Зв'язок зі сферою образотворчого мистецтва простежується і в розкритті природознавчої теми. Констатовано, що казка-притча викликає асоціації з подіями війни, проєктується на соціально-історичну дійсність. Це багатоплановий казковий текст, який поєднує екологічну проблематику з апеляцією до питань ідентичності (пошуку себе, становлення особистості тощо).

Ключові слова: дитяча література, казка-притча, філософія, інтермедіальність, література художників, Петро Антип.

Mocherniuk, N. (2026). The Artist as a Storyteller: the Poetics of Petro Antyp's "The Great Fairy Tale about a Little Boy". *Children's Literature: Interdisciplinary Discourse,* 3 (2), 75 – 85.

Received: September 05, 2026; **Accepted:** September 29, 2026; **Published:** November 26, 2026.